

Η Κατήχηση των ενηλίκων στη χριστιανική παράδοση

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)



Συνεχίζοντας τη δημοσίευση της μελέτη του ιεροδιακόνου Καισάριου (Δημήτριου) Χρόνη για την Ποιμαντική και τελετουργική προσέγγιση του μυστηρίου του Βαπτίσματος (προηγούμενη δημοσίευση:<http://www.pemptousia.gr/?p=81617>), περνάμε στην εξέταση του ζητήματος της Κατήχησης των ατόμων που προσέρχονται στην Εκκλησία ως ενήλικες.

1.4 «Κατήχηση Ενηλίκων»

Η Εκκλησία με τη διδασκαλία της σε όσους επιζητούν την είσοδό τους στο χώρο της, διαμορφώνει πιστούς που αφοσιώνονται σ' αυτή, την υπερασπίζονται και τη στηρίζουν και τέλος δέχονται τον Αρχηγό της ως κεφαλή[50].

Κατά τους πρώτους αιώνες τόσο στην Ανατολή όσο και στη Δύση, η προσέλευση στο βάπτισμα γινόταν χωρίς να αποκλείεται ο νηπιοβαπτισμός σε ώριμη ηλικία και ύστερα από κάποιο διάστημα προετοιμασίας. Όσοι ήθελαν να βαπτισθούν γράφονταν στους καταλόγους της Εκκλησίας, κατηχούνταν, αποκήρυσσαν την ειδωλολατρία, άλλαζαν τρόπο ζωής και εν συνεχεία προσέρχονταν στο Μυστήριο του Βαπτίσματος. Συστηματική κατήχηση γινόταν κυρίως κατά την περίοδο της Μεγάλης Τεσσαρακοστής και διαρκούσε ως την Μεγάλη Πέμπτη[51].



Πηγή: www.thetoc.gr

Όποιος επιθυμεί να βαπτισθεί και να γίνει χριστιανός, πρέπει να αποστέλλεται στην Ιερά Μητρόπολη, στα όρια της οποίας διαμένει, όπου θα συναντά τον επίσκοπο ή τον εκπρόσωπό του. Χρειάζεται να ξεκινήσει από εκεί, γιατί είναι ανάγκη να γνωρίζει ότι ο επίσκοπος είναι η κεφαλή της τοπικής Εκκλησίας «**εἰς τύπον και τόπον τῆς κεφαλῆς**» της, δηλαδή του Χριστού.

Κατά την συνάντηση με τον επίσκοπο ή με τον εκπρόσωπό του γίνεται σχετική συζήτηση, στην οποία μπορούν να διαλευκανθούν οι σκοποί και τα αίτια της επιθυμίας να βαπτισθεί[52].

Στην παράδοση λοιπόν της Εκκλησίας φαίνεται ότι η προετοιμασία για το Βάπτισμα αντιμετωπιζόταν πολύ σοβαρά. Γινόταν συνδυασμός εξορκισμών, Κατηχήσεως, προσευχής, ασκήσεως, συμμετοχής στην λατρευτική πράξη της Εκκλησίας. Και μόνον αν διαπιστωνόταν ότι ο Κατηχούμενος είναι προετοιμασμένος, τότε προχωρούσαν στη βάπτισή του. Επομένως υπήρχε ολόκληρη ποιμαντική μέριμνα για την εισδοχή κάποιου στις τάξεις της Εκκλησίας. Με αυτόν τον τρόπο ακόμη έλεγχαν και την πρόθεση αυτού που ζητούσε να βαπτισθεί. Αν κάποιος δεν είχε καλή πρόθεση, δεν μπορούσε να μείνει για μεγάλο χρονικό διάστημα στις τάξεις των Κατηχουμένων[53].

Η κατήχηση των ενηλίκων περιελάμβανε προβα-πτισματικές και μυσταγωγικές κατηχήσεις[54]. Ο Μ. Βασίλειος αναφέρει ότι η κατήχηση αφορούσε απλές αλήθειες της πίστεως. Με το βάπτισμα καλούνταν οι Χριστιανοί να απογαλακτισθούν από την κατήχηση και να γευθούν τη στερεά τροφή των δογμάτων[55]

Κατά την εποχή των μεγάλων Πατέρων πολλοί ενήλικες, αν και είχαν κατηχηθεί, ανέβαλλαν το βάπτισμα επικαλούμενοι διάφορους λόγους. Γι' αυτό και οι Πατέρες προέτρεπαν τους νέους να μην αναβάλουν το βάπτισμα για το τέλος του βίου τους[56].

Κατά τον τέταρτο και πέμπτο αιώνα η αναβολή του βαπτίσματος είχε μεγάλη διάδοση, γι' αυτό και οι Πατέρες συνιστούσαν την έγκαιρη προσέλευσή σε αυτό. Η αναβολή οφειλόταν σε δύο κυρίως λόγους. Στο φόβο μήπως μολυνθεί το Βάπτισμα από ενδεχόμενη πτώση στην αμαρτία αφενός, και στη πνευματική ραθυμία πολλών κατηχομένων, οι οποίοι δεν ήταν πρόθυμοι να αναλάβουν τις ευθύνες τους ως συνειδητοί χριστιανοί αφετέρου[57].

Το βάπτισμα δίδεται σε όλους τους κατηχούμενους μαζί κατά το Μέγα Σάββατο ή κατά τις δεσποτικές εορτές κατά τις οποίες ψάλλεται το «**Ὅσοι εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε..**» αντί του τρισαγίου. Το ορθότερο είναι οι επί μέρους Επίσκοποι να τελούν κατά τις ημέρες αυτές οι ίδιοι τα βαπτίσματα. Αυτοί έχουν και την ευθύνη και τον έλεγχο της κατηχήσεως και της ομολογίας πίστεως κατά την αρχαία τάξη[58].

Η σύνδεση του βαπτίσματος με τις πανηγυρικές συνάξεις του Πάσχα, των Χριστουγέννων, των Θεοφανείων και ίσως της Πεντηκοστής έδινε σε αυτό βαθύ εκκλησιολογικό περι-εχόμενο[59]. Η εκκλησιαστική κοινότητα υποδεχόταν πανηγυρικά στη σύναξή της τα νέα μέλη της και συνέχαιρε αυτά για το γεγονός της «**ἐν Χριστῷ ἀνακαίνισίς**» τους.

[50] Βλ. Γ.Θ. Βεργώτη, «Το Μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος και ἡ ποιμαντική τοῦ σήμερα» », τομ. «Ἅγιον Βάπτισμα», εκδ. Ιερά Μητρόπολη Δράμας, Δράμα 1996, σ. 39.

[51] Βλ. Ιωάννου Μ. Φουντούλη, «Το Ἅγιον Βάπτισμα, ἱστορικο-τελετουργική θεώρηση», Ἀθῆναι 1999, σ. 27

[52] Βλ. αρχιμ. Ιεροθέου Σ. Βλάχου, «ΚΑΤΗΧΗΣΗ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΗ ΤΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ Συμβολή στην ποιμαντική διακονία τῶν προσερχομένων στην Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία», Σειρά Θεωρία και Πράξη αρ. 6, εκδ. Αποστολική διακονία, σ. 24.

[53] Βλ. οπ. παρ. σ. 21.

[54]Βλ. Ι.Β.Κογκούλη-Χρ.Κ.Οικονόμου-Π.Ι.Σκαλτσή, «Το βάπτισμα», Θεσσαλονίκη 1992 σελ. 136 επ.. Alexander Schmemmann, “Ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος» μτφρ. Ι. Ροηλίδης, εκδ Δομός, Αθήνα 1984, σ. 29

[55] Βλ. Ομιλία ΙΓ',προτρεπτική εἰς τὸ ἅγιον Βάπτισμα 1,PG31,425Α.

[56] Βλ. Βασιλείου Ι. Καλλιακμάνη Πρωτοπρεσβυτέρου, Ὁ ἐκκλησιολογικός χαρακτήρας τῆς ποιμαντικῆς Λεντίω ζωννύμενοι ΙΙ, εκδ. Μυγδονία – Θεσσαλονίκη. σ. 51.

[57]Βλ. Πρωτ. Δ. Β. Τζέρπου, Ἡ ἀκολουθία τοῦ νεκρωσίμου εὐχελαίου κατὰ τα χειρόγραφα Εὐχολόγια τοῦ ιδ'- ιστ' αἰώνα, εκδ. Ι.Β.Μ.Λ., Αθήνα 2000, σ. 141.

[58] Βλ. Ιωάννου Μ. Φουντούλη, «Το βάπτισμα των ενηλίκων, ο νηπιοβαπτισμός, το βάπτισμα της ανάγκης τελετουργική θεώρηση στο τομ. «ἅγιον Βάπτισμα» Πρακτικά Α' Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου, εκδ του Κλάδου της Επικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς Υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, ΑΘΗΝΑ 2003 σελ.142.

[59]Βλ. Ιωάννου Μ. Φουντούλη, «Το Ἅγιον Βάπτισμα: Ἱστορικο-τελετουργική θεώρηση», Αθήνα 1999 σελ. 33-34.